

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE. NR. 7. NOV. 2008

lev
bladet

57. ÅRGANG

Hjælp til selvhjælp

En ny metode hjælper familier med et handicappet barn til at blive mere bevidste om deres ressourcer ... side 6

ANNONCE

indhold

- 4 Kort nyt**
- 5 Leder** – To års "borgfred" er slut - er det så også slut med de særligt specialiserede tilbud?
- 6 Hvor er vi egentlig gode**
- Coaching kan hjælpe familier med et udviklingshæmmet barn
- 10 Kan kommunerne håndtere stærkt specialiserede tilbud i Hovedstadsområdet?**
- Det bliver udfordringen, når THI Børnecenter lukker.
- 14 Jeg vil spille onde roller**
- På besøg hos Danmarks første professionelle skuespilleruddannelse for funktionshæmmede
- 20 Bornholm – iværksætterånd skaber arbejdspladser til udviklingshæmmede**
- 28 Jørgen Bertelsen – historien om Victors kat**
- 30 Hvordan taler man om eleverne på en specialskole?**
- Et projekt om etik og værdier
- 34 Hvis sagen gør knuder**
- Om DUKH, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet
- 41 LEV nyt**
- 42 Kort nyt**

Regionsformand Vibeke Storm Rasmussen og Herlevs borgmester Kjeld Hansen ved underskrivelsen af aftalen

Aftale om sociale specialtilbud underskrevet

15 borgmestre i regionen og formand for Region Hovedstaden Vibeke Storm Rasmussen har netop underskrevet aftalen for 2009 om de sociale specialtilbud.

Rammeaftalen for social- og undervisningsområdet for 2009 fastlægger driften af 267 kommunale tilbud med godt 8.000 pladser. 40 regionale tilbud med godt 1.000 pladser samt en række tilbud inden for f.eks. misbrugsambulatorier, kommunikationscentre til tale/høre-træning og hjælpemiddelcentraler.

- Det har en utrolig stor betydning for de fysiske og psykiske handicappede, at Region Hovedstaden og kommunerne sammen sikrer brugerne af de sociale tilbud den rette omsorg og behandling af høj kvalitet i gode fysiske rammer, siger Vibeke Storm Rasmussen, regionsrådsformand i Region Hovedstaden.

Rammeaftalen omfatter de sociale tilbud, som i forbindelse med kommunalreformen i 2007 blev overført til kommunerne og Region Hovedstaden.

Læger ønsker senere abortgrænse

Beslutning om sen abort bør være forældrenes afgørelse, og ikke eksperternes, mener to læger.

Forældrene skal selv vurdere om, de kan håndtere et barn med alvorligt handicap, eller om de ønsker en abort efter 12. uge. Det mener professor Øjvind Lidegaard fra Gynækologisk Klinik på Rigshospitalet og lektor i medicinsk kvindeforskning Birgit Petersson, som vil have politikerne til at rykke grænsen for provokeret abort 12. til 18. uge i lighed med for eksempel Sverige.

Birgit Petersson har i 12 år været et af tre medlemmer af Abortankenævnet, der behandler klager fra kvinder, der har fået afslag på en sen abort. Hun mener, at samfundets tilbud om fosterdiagnostik sent i svangerskabet skaber et urimeligt dilemma.

»Det er ydmygende for kvinderne, at samfundet først stiller nogle undersøgelser til rådighed, og bagefter skal de spørge om lov til en provokeret abort. Det er helt forkert,« siger Birgit Petersson til Kristeligt Dagblad.

Kvinder, der ønsker abort efter 12. graviditetsuge, skal ifølge de nuværende regler søge om tilladelse hos et af de fem regionsabortsamråd i Danmark. Afgørelser herfra kan ankes til Abortankenævnet.

Folketingets Sundhedsudvalg blev for nyligt præsenteret for en ny opgørelse, der viser, at antallet af tilladelser til aborter efter udløbet af 12. svangerskabsuge er vokset fra 574 i 1998 til 821 sidste år – en stigning på 43 pct.

Socialt projekt bag disken

Købmandsgården i Gundersted i Nordjylland, der har udviklingshæmmede bag disken, er genopstået. Beskyttet Værksted i Løgstør har siden 2001 været involveret i projektet med JC Marked i Aggersund som samarbejdspartner. Men sidstnævnte valgte i sommer at indstille sine aktiviteter i Gundersted, og så var der brug for at tænke nyt.

Forleden tog projektet et tigerspring fremad, da købmandsgården sammen med sin nye samarbejdspartner, Køkken & Hvidevarebrugsen i Store Ajrstrup slog dørene op for en tiptop moderne forretning moderniseret for en halv million kr.

Thorkild Christensen fra Køkken & Hvidevarebrugsen sagde ved indvielsen, at målet er at stimulere hverdagen for brugere, borgere og pædagoger i en butik, som alle kan være stolte af.

To års "borgfred" er slut - er det så også slut med de særligt specialiserede tilbud?

I perioden fra planen om en ny kommunalreform i 2004 blev lanceret, og indtil den blev en realitet i 2006, pointerede blandt andre LEV gang på gang, at vi var bekymrede for de meget specialiserede tilbud. Vi

blev bedt om at beskrive, hvad vi mente med specialiserede tilbud, og hvor vores bekymring lå. Vi kunne fortælle om en række tilbud, hvor den tilstedeværende specialviden var baseret på en faglighed, som igennem mange år var opbygget - en viden, som

kun eksisterede, fordi myndigheden tillod en organisation, der dækkede et større geografisk område og et tilbud, som henvendte sig til en mindre gruppe borgere med særlige vanskeligheder eller flere komplicerede handicaps.

Det er ikke nogen hemmelighed, at vi i LEV blev meget forundrede over, hvilken hast kommunerne overtog de mange tilbud fra de tidligere amter med. En forundring som i høj grad gik på den manglende refleksion over,

om man nu også magtede opgaven. Formentlig for at få den store reform til at glide ned, fik vi i medgift en borgmesteraftale, som sikrede to år, hvor der ikke ville ske hjemtagninger og store forandringer på de enkelte tilbud.

Nu er de to år gået, og de sande virkninger af kommunalreformen begynder at vise sig for alvor. I dette blads artikel om fremtiden for Børnecentret på Tale-Høreinstituttet under Region Hovedstaden ses med al tydelighed, hvad der sker, når man kaster vrage på et helt igennem velfungerende specialtilbud uden

at have noget at sætte i stedet. Det er et skræmmeksempel på, hvordan det ikke skal gøres, hvis de specialiserede tilbud skal overleve. Og det skal de, hvis mennesker med udviklingshæmning skal have mulighed for et værdigt liv. I samme artikel fremgår det, at

også småbørnstilbudet i Region Hovedstaden ser ud til at måtte lukke. Når man hører, hvordan den ene kommune efter den anden skal spare 20, 30, 40 millioner kroner på ældre/handicapområdet, skal der ikke meget fantasi til at forestille sig, at gode intentioner udskiftes med nøgterne beregninger på, hvad der kan betale sig økonomisk. Og her bliver de omkostningsdyre specialiserede tilbud sorteper.

Jeg har ikke hørt en politiker, hverken på tinget eller fra en kommune sige, at mennesker med udviklingshæmning ikke skal have et værdigt liv.

Tværtimod har jeg hørt det modsatte. Hvis det **ikke** kun skal være tomme ord, må der tages et politisk ansvar, som sikrer, at de specialiserede tilbud bevares under en eller anden form, der garanterer bevarelsen af den store viden, som i dag ligger i disse tilbud.

Der må tages et politisk ansvar, som sikrer, at de specialiserede tilbud bevares under en eller anden form

AF SYTTER KRISTENSEN,
LEVS LANDSFORMAND

Hjælp til selvhjælp

En ny metode hjælper familier med et udviklingshæmmet barn til at blive mere bevidst om deres ressourcer og de specielle udfordringer, som de står overfor

Familier med udviklingshæmmede børn har en masse ressourcer, som gør dem i stand til at løse svære problemer i dagligdagen. Men det er de ofte ikke selv klar over. En ny metode med titlen "Systemisk Familie Coaching" skal få familier med et udviklingshæmmet barn til at se, at de kan en masse.

RESSOURCER I FAMILIERNE

Idéen er opstået hos Center for Ferie og Aflastning (CFA), en aflastningsinstitution under Vejle Kommune for familier med handicappede børn. Familiekonsulent hos CFA, Gitte Rahbæk, fortæller:

- Vi er i berøring med rigtig mange familier med udviklingshæmmede børn. Så vi har erfaret, hvad det er for nogle udfordringer, som de her familier står overfor. Det viser sig blandt andet gennem søskende, som ikke trives og belastede ægteskaber. Men samtidig har vi også set, at de her familier rent faktisk klarer sig og i mange tilfælde er ressourcestærke. Derfor sagde vi til os selv, at der måtte kunne gøres noget for at optimere deres situation.

FOKUS PÅ SUCCES

I foråret 2007 kom de første planer om familiecoachingen frem hos CFA. Sammen med CFA's samarbejdspartner MacMann Berg – et konsulentfirma, som institutionen igennem flere år har haft tilknyttet – fødtes idéen om at bruge coaching til at hjælpe familier med udviklingshæmmede børn til bedre at kunne klare de udfordringer, som de møder.

Og der var ikke langt fra tanke til handling. Allerede sommeren 2007 besluttede CFA at gå i gang med et pilotprojekt. Fire familier med udviklingshæmmede børn – familier, som i forvejen var tilknyttet centret – fik tilbud om fire coaching-samtaler med en medarbejder fra CFA.

- I samtalen sætter vi først og fremmest fokus på det, som er lykkedes for familien. Hvordan har de klaret de udfordringer, de som familie har haft gennem barnets liv? Når de har været udfordret, hvad er det, som er gået godt? Hvad er det far gør? Hvad er det mor gør? Hvad kan de sammen i den her familie – både sammen og hver for sig? Processen har været med til at gøre dem tilfredse med det, som de har gjort, siger Gitte Rahbæk.

Næste skridt er ifølge Gitte Rahbæk at få tunet ind på, hvad der så er det rigtige tilbud for lige netop den pågældende familie i den situation, som de står i. Hun forklarer, at når familierne bliver bevidste om, hvad de kan, så er det også nemmere at finde ud af, hvor det så er, at de har behov for hjælp.

IKKE ANDERLEDES

Pilotprojektet i Vejle er nu afsluttet. Ifølge Gitte Rahbæk var familiernes tilbagemeldinger udelukkende positive.

Hun fremhæver, at familierne især har lagt vægt på, at coachingen har sat familien som helhed i fokus og ikke kun det udviklingshæmmede barn.

Og så har det været godt, at familien selv gøres ansvarlig for at formulere idéer og finde løsninger på de udfordringer, som de står over for.

- Og en stor udfordring har for familierne været at finde sig selv som familie. Drømmen om den familie, som man troede, at man skulle have været, ændrede sig pludselig enormt. Og man blev en anderledes familie. De her familier betragter nemlig sig selv som meget anderledes. Men det her forløb har vist, at de i mange situationer reagerer fuldstændig, som andre familier ville have gjort. Dermed bliver de klar over, at de altså ikke er så meget anderledes, siger Gitte Rahbæk.

NY UDDANNELSE

Succesen fra Vejle bliver nu fulgt op af et etårigt uddannelsesforløb i Systemisk Familie Coaching, som tilrettelægges og gennemføres i et samarbejde mellem CFA og MacMann Berg. Her kan ledere, konsulenter, socialrådgivere og pædagoger få en uddannelse og praktisk træning i at arbejde med coaching af familier med udviklingshæmmede børn.

- Vi håber, at der bliver udbredt en viden om, at det tilbud findes, og at vi kan blive etableret som udbydere i CFA-regi. Vores ønske er, at metoden skal spredes længere ud og på sigt blive et helt almindeligt tilbud til familier med udviklingshæmmede børn, siger Gitte Rahbæk

”Hvor er vi egentlig gode”

Systemisk Familie Coaching har hjulpet familien Reifling fra Vejle med at se, at de faktisk kan en masse, når det drejer sig om at få en dagligdag med et barn med specielle behov til at fungere. Og det er også ok at føle vrede og uretfærdighed

”Hold fast hvor er vi egentlig gode”! Det var det første, som Annette og Preben Reifling sagde til hinanden, da den første samtale med familiecoachen var forbi.

Familien Reifling er en af de fire familier, som i løbet af 2007 har været med i det coaching-projekt af familier med handicappede børn, som Center for Ferie og Aflastning i Vejle Kommune har sat i søen.

- På den ret korte tid, som samtalen varede, gik vi fra at have følt os utilstrækkelige som forældre, til at indse, at vi som familie er gode. Vi er jo et rigtigt godt team og kan en masse ting.

Men det havde vi bare ikke rigtigt tænkt på før, fortæller Annette Reifling.

SVÆRT AT FÅ HVERDAGEN TIL AT FUNGERE

Hun er mor til 12-årige Marcus, som er født med skæv ryg, vækstforstyrrelser og læbe-ganespaltning. Det har betydet, at familien i 12 år har kæmpet med at få en hverdag med et svært handicappet barn til at fungere. Marcus har været indlagt på hospitalet mange gange til under-

søgelser og behandlinger. Det har ifølge Annette Reifling været en meget svær tid.

- Før det første er det jo hårdt at få et handicappet barn. Man synes, at det er uretfærdigt og tænker: hvorfor skal det lige gå ud over os. Man bliver vred. Alle ens venner har jo de perfekte børn og det perfekte liv, siger

Annette Reifling om de første år med Marcus.

”Hold fast hvor er vi egentlig gode”! Det var det første, som Annette og Preben Reifling sagde til hinanden, da den første samtale med familiecoachen var forbi.

Hele familien Reifling har haft stor gavn af familie coaching – både børnene Marcus og Melissa og forældrene Annette og Preben.

”Hvor er vi egentlig gode”

Og så er der også alt det praktiske. Marcus' diagnose er utrolig sjælden. Så for familien Reifling var der ikke rigtig nogen andre forældre eller familier, som de kunne dele erfaringer med.

- Så vi har i høj grad manglet hjælp til at forstå vores behov som familie. Kommunen har tilbudt aflastning, men vi har manglet en person, som kunne rådgive os om at være familie med et handicapet barn, siger Annette Reifling.

LYTTE TIL HINANDEN

De fire samtaler med familiecoachen fik blandt andet Annette og Preben Reifling til at lære at lytte til hinanden. Noget, der er svært i en travl hverdag med frustrationer og usikkerhed.

- Coachen fik virkelig lært os at høre på, hvad den anden siger. Vi forstod pludselig hinanden meget bedre – for eksempel hvordan vi ser på forskellige situationer. Og dialogen fik os også til at indse, hvor godt vi egentlig supplerer hinanden. For eksempel de gange, hvor Marcus har været indlagt, så tager min mand over og tager sig af alt det praktiske, som jeg ikke har overskud til. Og andre gange er det så mig, der tager slæbet, siger Annette Reifling.

En anden ting, som samtalerne med coachingen fik sat på dagsordenen, var, at det faktisk er i orden at have følelser som aggressivitet, vrede og uretfærdighed.

Annette Reifling giver et eksempel:

- I de første år med Marcus kunne jeg blive virkelig vred, når der var nogen, som gloede på Marcus. Men det er helt naturligt at blive vred. Og når du ved det, så er det også nemmere at få overskud og tænke: Det kan jo være, at de kigger på ham, fordi de ser en glad og smart dreng, og ikke fordi han er handicappet.

COACHEN FÅR OS SELV TIL AT SIGE, HVAD VI ER GODE TIL

Annette Reifling har også været glad for selve coaching-metoden.

- Coachen får os selv til at komme med de gode eksempler. Det er ikke coachen, men os selv, som sætter ord på det, vi er gode til. Og jeg tror, at det netop er

helt afgørende, at det kommer fra os. Det bliver mere ægte og får os virkelig til at føle, at vi er gode, og at vi kan en hel masse. Men også til at erkende, at vi selvfølgelig har behov for hjælp til visse ting.

- Til den sidste samtale havde vi inviteret vores datter Melissa på 16 år med. Vi blev over-

raskede og glade for, hvor positivt hun faktisk så på vores familie. Hun synes, at vi som forældre har gjort det godt, og at hun ikke er blevet overset.

STOR GAVN AF FAMILIECOACHING

For familien Reifling går det nu godt. I løbet af årene har de lært meget om det at være forældre til et barn med handicap. Ifølge Annette Reifling har familiecoachingen været med til at sætte en tyk streg under, hvor meget hun og hendes mand har udviklet sig som mennesker.

- Så jeg vil klart anbefale, at man udvider metoden med Systemisk Familie Coaching. Alle familier med handicapede børn kan have stor gavn af sådan et tilbud. Jeg ville dog ønske, at vi på et langt tidligere tidspunkt havde fået coachingen tilbudt. Hvis vi i nogle af de sværeste perioder, som vi har været igennem, havde haft nogle at tale med om, hvordan vi håndterede vores situation, så havde det været guld værd. Vi var jo i tvivl. Var det nu de rigtige valg vi tog? Gjorde vi noget forkert?

Annette Reifling og hendes mand var på et tidspunkt ude i en så stor krise, at de var ved at gå fra hinanden. Hun tror, at havde de fået tilbudt coaching på det tidspunkt, så var de aldrig kommet ud i den situation.

- Man kan ved hjælp fra coachen bedre forberede sig selv på de følelser og reaktioner, man får i den situation, som vi stod i. Når man accepterer det – og samtidig finder ud af, at man gør en masse rigtige ting, så kan man også nemmere finde det overskud, som jo skal til for at få en hverdag til at fungere, siger Annette Reifling.

Det er ikke coachen, men os selv, som sætter ord på det, vi er gode til. Og jeg tror, at det netop er helt afgørende, at det kommer fra os.

Et stærkt specialiseret tilbud på vej i kommunernes vold

Et specialiseret tilbud om kommunikationsstøtte til børn med udviklingshæmning i hovedstadsområdet lukker til sommer. Dermed skal kommunerne i regionen selv stå for at give samme ydelse. Mange frygter for udviklingen

Filippa og Maria Wøhlk

Børnecenteret på Tale-Høreinstituttet under Region Hovedstaden er indstillet til lukning. Efter planen sker det den 1. juli 2009. Lukningen betyder enden på en specialisering, som har givet mange børn med udviklingshæmning uden et verbalt sprog mulighed for at komme i kontakt med omverdenen - simpelthen givet dem en stemme i livet. Fremover bliver det i princippet den enkelte kommune, som skal give tilbud om støtte til kommunikationsudvikling til disse børn.

- Det er vanvittigt, hvis kommunerne skal varetage dette. Børnecenteret har en enorm specialviden, og hvis centeret sprænges i luften, så står vi forældre med store problemer, siger Maria Wøhlk.

Hun er mor til Filippa på fire år, der går i specialbørnehave i Holte nord for København. Filippa er multihandicappet og har intet verbalt sprog. I gamle dage ville man vel have tænkt, at Filippa er et håbløst tilfælde og uunderviselig. Og det var da også lidt Maria Wøhlks umiddelbare holdning, inden hun og Filippa stiftede bekendtskab med talepædagogerne fra Børnecenterets specialbørnsteam. Men sådan tænker hun ikke mere. Først i dagplejen og nu i specialbørne-

haven har eksperter fra Børnecenteret arbejdet med Filippa. Og med succes.

- De har vist, at vores datter kan meget mere, end vi troede. De har en meget specialiseret viden, som gør, at de har mulighed for at prøve mange forskellige tilgange til det enkelte barn. De bruger meget video til analyse af børnene, og de forsøger alt for at finde måder, som kan udvikle Filippas kommunikation med omverdenen.

Metoderne handler om alt fra at føle og røre på bolde til piktogrammer, Tegn-til-Tale, computerbaseret talemaskine med touch-skærm og meget mere. Resultatet er, at Filippa nu kan give udtryk for "ja" og "nej". Og det er helt afgørende for hendes mulighed for at præge sin egen dag.

Maria Wøhlk har i øvrigt også gjort brug af det såkaldte småbørnstilbud under Region Hovedstaden, hvor forældre til små børn med funktionsnedsættelser har kunnet få hjælp og vejledning i forhold til deres barns kommunikation. Det tilbud, der har været drevet af THI Børnecenter, er nu også i fare for at lukke på grund af manglende efterspørgsel efter dets ydelser fra kommunerne i regionen.

KOMMUNALREFORMEN I FULDT FLOR

Baggrunden for lukningen af Børnecenteret, der ikke blot tager sig af børn med multiple funktionsnedsættelser, men også autister, stammere og mange andre, er en pludselig opstået manglende lyst i kommunerne til at visitere børn til centeret. Det er nærliggende at kæde denne manglende lyst sammen med en ny finansieringsmåde, der gør, at kommunerne nu skal betale for den konkrete ydelse, de får fra centeret. Tidligere, da centeret var amtsligt, delte kommunerne og amtet udgiften. I 2007 har finansieringen været en mellemform, en slags abonnementsordning. Det korte af det lange er, at antallet af visitationer til centeret næste forår falder fra 300 til estimeret 35. Og det er ikke nok til at køre aktiviteterne videre.

Med nedlæggelsen af centeret begynder nogle af de mest frygtede negative effekter af kommunalreformen nu at folde sig ud. Formand for LEV, Sytter Kristensen, siger:

- Det, vi ser nu, er, at det faglige indhold ødelægges af økonomiske modeller. For der er jo ikke sket noget med indholdet, som gør, at centeret ikke længere skal

give den specialiserede ydelse, som centeret nu engang har brugt år på at opbygge.

SPECIALISEREDE TILBUD I KOMMUNALT REGI

Fremover bliver det op til den enkelte kommune at levere den specialiserede hjælp til kommunikation til for eksempel børn med udviklingshæmning uden et verbalt sprog. Kan de løfte den opgave? Mikkel Lambach, seniorkonsulent i Danske Regioners Sundheds- og Socialpolitisk Kontor, siger:

- Der er selvfølgelig forskel på kommunerne, men generelt vil de ikke kunne tilbyde ydelser med en specialiseringsgrad som THI Børnecenter. Så tilbuddet bliver ringere rent fagligt, og det er ikke godt! Forudsætningen for at de kan løfte opgaven i hvert fald delvist er, at der bliver lavet nogle samarbejdsaftaler mellem flere kommuner. De må ikke lukke sig om sig selv og tro, at de kan klare det hele selv.

I Herlev Kommune har man benyttet THI Børnecenter, når man ikke selv har kunnet løse en opgave for eksempel i forhold til børn med meget specielle handicap. Især har centerets Tegn-til-Tale-kurser haft kommunens bevågenhed.

- Dem har vi brugt meget, siger Birgit Svarre, ledende tale-høre-konsulent i kommunens PPR-afdeling. – Det har været godt at kunne henvise forældre til sådanne kurser. Generelt har vi ellers en række specialister, som dækker en bred vifte af handicap. Derfor har vi ikke brugt THI så meget. Men i forbindelse med børn med meget specielle handicap, har vi fået hjælp fra THI. På det specielle område vil jeg savne THI.

Birgit Svarre forventer, at man i Herlev Kommune fremover vil trække på Kommunikationscentret i Hillerød i sager om børn med svære dysfunktioner. Kommunikationscentret tilbyder blandt andet faglig bistand til børn og unge uden et verbalt sprog. Desuden regner hun med, at der bliver lavet nogle netværk kommunerne imellem, som man også i Herlev vil benytte sig af.

I Rudersdal Kommune, hvor Maria Wøhlks datter Filippa går i specialbørnehave, er man også godt klar over, at det rent fagligt bliver svært at undvære Børnecenteret, selv om kommunen

skulle lykkes med at ansætte en af de snart ledige talepædagoger fra THI.

- Vi er ikke glade for det (lukningen af Børnecenteret, red.). Man kan ikke bare lige opbygge sådan et miljø, siger Sanne Dragholm, leder af kommunens PPR-afdeling. Hun regner også med, at kommunen fremover får brug for specialisterne i Kommunikationscentret i Hillerød i de mere specialiserede sager.

Der er altså generelt stor usikkerhed om, hvordan kommunikationsstøtten til børn med udviklingshæmning i hovedstadsområdet skal foregå, når THI Børnecenter lukker. Derfor har man i Børne- og kulturchef-foreningen i Region Hovedstaden netop besluttet, at behovet i de enkelte kommuner skal afdækkes for derefter at finde ud af, hvad man gør for at dække det.

- På det specialiserede område vil der givet være behov for en særskilt ekspertise. Jeg forestiller mig ikke, at hver kommune kan løse disse opgaver, men at der bliver etableret et eller to kompetencecentre på området i regionen, siger Flemming Olsen, formand for Børne- og kulturchef-foreningen i Region Hovedstaden. Han forventer, at man ved meget mere ved dette ved årsskiftet.

SPECIALISERINGEN ER STOPPET

Det er ikke kun i forbindelse med lukningen af børnecenteret, at Mikkel Lambach fra Danske Regioner ser med bekymring på fremtiden for de specialiserede tilbud.

- Jeg ser flere og flere eksempler på, at de tidligere amts-, regions- og landsdækkende tilbud går lidt i glemmebogen i kommunerne. Kommunerne vil selv give tilbudene til deres borgere – måske fordi de ikke vil sende pengene ud af kommunen. Men det betyder, at specialiseringen er stoppet op. Jeg hører ikke, at der bliver lavet nye specialiserede tilbud. Dermed bliver der ingen udvikling på området, men kun drift. Og det er efter Danske Regioners mening ikke til borgernes bedste.

Søren Torpegaard Bech, vicedirektør i Region Hovedstadens handicapsektion er enig:

- THI har et stærkt fagligt miljø, som er i fare for at svinde bort. Vi havde foretrukket en aftale med kommunerne om udviklingen. Fra Region Hovedstaden har vi bare været nødt til at forholde os til, at

der fra næste år er blevet visiteret meget færre børn til THI's Børnecenter. Hvis kommunerne ikke ønsker vores ydelser, bliver vi nødt til at reagere på det, ellers vil vi jo fremstå som uansvarlige.

USIKKERHED

Maria Wøhlk aner ikke, hvad man har tænkt sig i Rudersdal Kommune. Hun har intet hørt fra dem, og hun er urolig for fremtiden.

- Specialteamet på Børnecenteret fungerer jo. Hvis vi får en talepædagog, som kun kender til raske børn og ikke vores med de meget specielle behov de har, så er det katastrofalt, og Filippas udvikling risikerer at gå i stå.

OM THI BØRNECENTER

THI Børnecenter har stor erfaring og specialiseret viden om børns sproglige udvikling. Det gælder både børn med specifikke sproglige problemer og børn, som tillige har vanskeligheder på andre områder (f.eks. kognitivt, fysisk-bevægelsesmæssigt og sansemæssigt). Centeret hører under Region Hovedstaden (tidligere Københavns Amt) og får visiteret børnene fra regionens kommuner. I de seneste år er der blevet henvist cirka 300 børn til centeret årligt. I foråret 2009 estimeres det, at der blot kommer 35 visiterede børn.

På Børnecenteret bliver børnene støttet og undervist af talepædagoger, som er specialiserede inden for forskellige typer af kommunikationsvanskeligheder. Centeret omfatter fem faglige teams, dysfasi-, Tegn-til-Tale-, stamme-, høre- og specialbørne-teamet.

Børnecenteret er et sted, hvor forældre, pædagoger og andre fagfolk kan få rådgivning, vejledning og andel i en specialiseret viden via kurser o.a. Samtidig er det et sted, hvor talepædagoger bruger hinanden i et konkret samarbejde og til indbyrdes kollegial inspiration og rådgivning. Desuden er de ansatte med til at uddanne og undervise kommende talepædagoger.

THI KompetenceCenter
Rygårds Allé 45
2900 Hellerup
Indgang B

På fagets vegne og særligt på børnenes vegne er vi triste. Hele dette område mister en vigtig kilde til udvikling af specialviden siger Tove Bohn-Jespersen og Kirsten Delfour om lukningen af THI Børnecenter.

Et helt specielt område

De ansatte på THI Børnecenter er fortvivlede over, at centeret står til lukning. De har opbygget en unik viden og et fagligt miljø, som det bliver meget svært for kommunerne at kopiere eller leve op til

Specialbørneteamet på THI Kompetencecenter blev oprettet i starten af 1990'erne. Det var et tidspunkt, hvor der var grobund for at tænke nye og anderledes pædagogiske tanker om hjælp og støtte til mennesker, som ikke var som gennemsnittet, men som havde brug for helt specielle og individuelt tilrettelagte ydelser for at fremme deres kommunikative muligheder. Der var en tro på, at også børn med komplicerede former for kommunikationshandicap kunne profitere af talepædagogisk støtte til at udtrykke sig. Det kunne både være i form af talesprog eller alternative og

støttende kommunikationsformer.

THI har i de efterfølgende godt 15 år udviklet en unik ekspertise til gavn for en gruppe mennesker, hvis udviklingspotentiale ikke var i fokus tidligere. Kommunerne i først det daværende Københavns Amt og siden i Region Hovedstaden har henvist børn til THI Børnecenters specialbørneteamt, når de ikke selv var i besiddelse af den viden, der var nødvendig for at støtte et barn, dets familie eller barnets institution.

De ansatte i teamet ser med bekymring på den fremtidige kommunikationsindsats til børn med svære og komplicerede handicap.

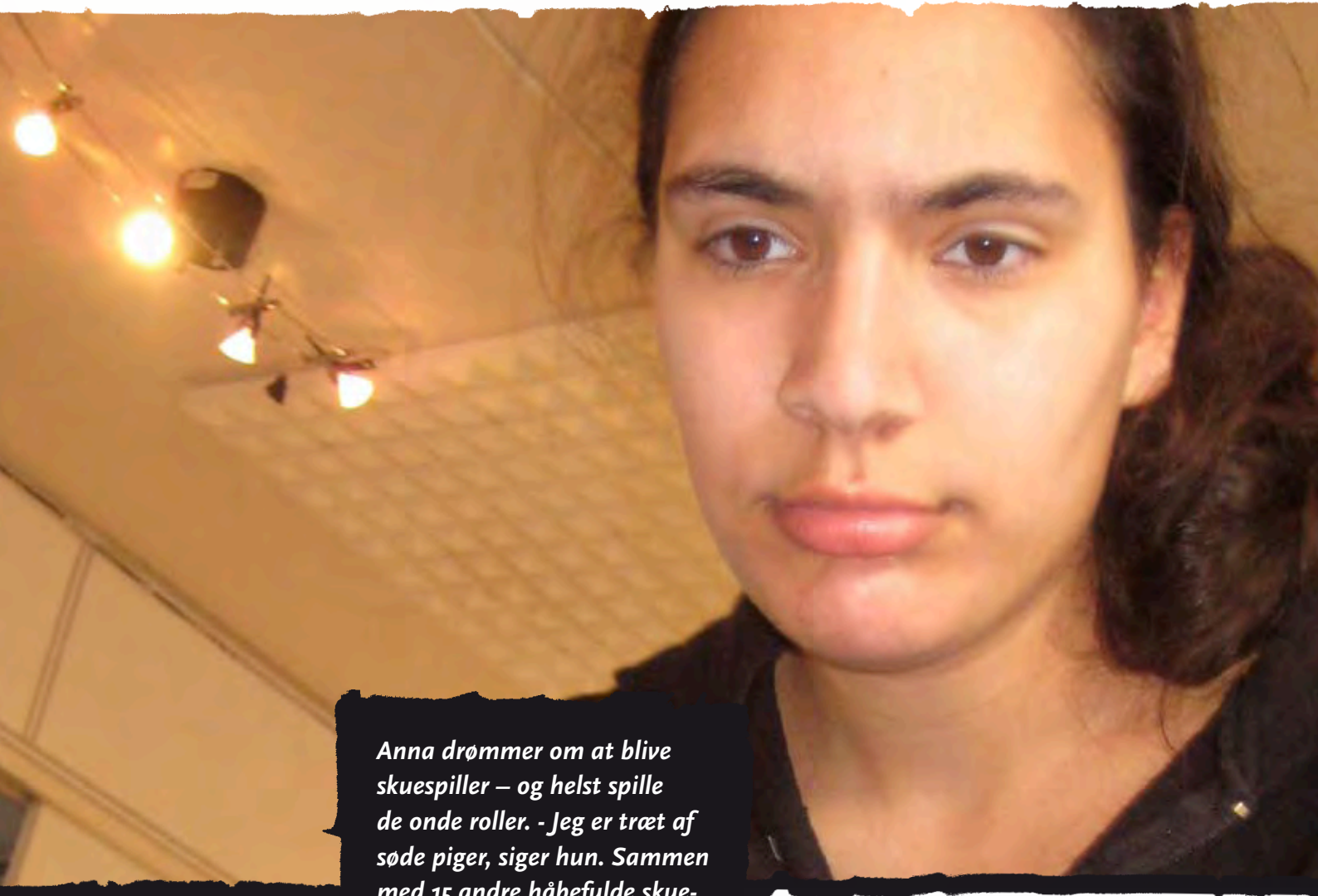
- Det er et helt specielt område det her. Man skal igennem mange kringelkroge for at finde det eller de rette metoder, som kan være med til at udvikle et sprog hos et barn med multiple funktionsnedsættelser, siger kommunikationsvejleder Tove Bohn-Jespersen. - Og det kan betyde alverden, at et barn uden et verbalt

sprog lærer at kommunikere. Det får adgang til en større verden, og det kan få indflydelse på eget liv.

Tove Bohn-Jespensens kollega Kirsten Delfour siger:

- Det er ikke fordi, at det lige er os, der skal levere den ydelse. Hvis andre kan, er det fint. Men man har behov for sparring og netværk i det daglige. Det bliver svært for en kommune at levere det samme produkt, som Børnecenteret har gjort. I den enkelte kommune er der kun få børn med de helt specielle kommunikationsbehov. Og det betyder, at vejlederne skal spænde meget bredt. De kommer til at arbejde med en meget bredere målgruppe, end det vi har gjort her i specialbørneteamet, siger Kirsten Delfour.

I alt 12 konsulenter i specialbørneteamet og 35 personer i hele THI Børnecenter kan se frem til, at de i løbet af de kommende måneder skal ud at lede efter et nyt job.

Anna drømmer om at blive skuespiller – og helst spille de onde roller. - Jeg er træt af søde piger, siger hun. Sammen med 15 andre håbefulde skuespilleraspiranter er hun startet på Glad Teater – Danmarks første professionelle skuespilleruddannelse for folk med funktionsnedsættelser.

AF NANA TOFT, FREELANCEJOURNALIST ■
FOTO: NANA TOFT OG GLAD TEATER

**”jeg vil spille
onde roller”**

Anna har bare tæer. Afslappet, behageligt tøj. Hun har lukkede øjne og smiler let. Armene er udstrakt foran hende, hænderne knyttet til et par andre hænder. Sammen bevæger parret sig stille og roligt. Dansende. I takt til musikken, der flyder ud af højttalerne på en gammel CD-afspiller i hjørnet.

Rundt om Anna danser andre par. Alle har lukkede øjne, og rummet dirrer af koncentration.

Der er en, der klapper i hænderne. De stille bevægelser bliver brudt, de mange kroppe gir et ryk, de slipper hinandens hænder og åbner øjnene.

MILJØET VIL HAVE FINGRENE I DE STUDERENDE

Vi befinder os øverst oppe, under loftet, i en gammel bygning i det nordvestlige København. Øvelokalet tilhører Glad Teater – Danmarks første professionelle teaterskole for folk med funktions-

nedsættelser. I skrivende stund har de studerende været i gang i halvanden måned, men om tre år er 16 nyuddannede skuespillere klar til at indtage scener og lærreder i både ind- og udland.

Og spørger du en af initiativtagerne bag Glad Teater, underviser Jesper Michelsen, tror og håber han, at miljøet er klar til at tage imod dem.

- Jeg oplever en stor interesse fra teater- og filmmiljøet. De virker meget ivrige og kan næsten ikke vente med at komme i gang med at arbejde med vores studerende, fortæller Jesper Michelsen, der fik ideen til uddannelsen tilbage i 2003. Inspireret af de

engelske handicapskoler "Mind the Gap" og "GreyEye" gik han sammen med kollegaen og instruktøren Lars Werner Thomsen i gang med at udvikle et koncept for Danmark.

*"I virkeligheden er det pisseligegyldigt, om man er handicappet, eller man ikke er. Og for så vidt også om man er amatør, eller man er professionel. Det vigtigste er produktet, og om de kan deres håndværk".
- Jesper Michelsen, leder af Glad Teater.*

- Da jeg så forestillingerne på Mind the Gap og GreyEye, blev jeg dybt inspireret. Det er en kæmpe succes i England, så jeg tænkte: Det kan vi også gøre i Danmark. De er et andet sted i dag, fordi de har været i gang så længe, men vores ambitioner er de samme: Vi vil gøre op med den her påståede modstilling mellem

handicappet og ikke-handicappet og åbne folks øjne for, at de studerende med deres unikke udtryk rammer et helt andet sted i publikums bevidsthed.

Tag for eksempel Berit (studerende i kørestol, red.). Hun har et fantastisk

fysisk udtryk. Når hun forsøger at gøre noget med sin krop, hun ikke fysisk set er i stand til, men hun viser en vilje til det, så sker der noget med det dramatiske udtryk på scenen. Hun kan noget, som er en gave til faget, og det samme gør sig gældende for alle de andre studerende, fortæller Jesper Michelsen.

"Vi gider ikke være "spasserteatret fra NordVest", så ja, vi stiller krav. Her er det ingen undskyldning at være udviklingshæmmet" - Jesper Michelsen, leder af Glad Teater.

GIDER IKKE SPILLE SØD

Tilbage i øvelokalet har Anna og hendes medstuderende en tiltrængt pause. Klokkeren nærmer sig frokost, og de har været i gang med både opvarmningsøvelser og en danseserie, som de skal vise for TV-Glad i morgen.

Netop danseserierne er noget, Anna synes er det bedste ved uddannelsen. Til gengæld er teorien og bøgerne ikke lige det største hit. Anna er 20 år gammel. Hun er udviklingshæmmet og har altid drømt om at blive skuespiller. Hun er

klar på, hvilke roller hun vil gå efter, når hun er færdig på skolen.

- Jeg kunne godt tænke mig hovedrollerne. Ikke birollerne. Og så er jeg træt af alle de søde roller. Jeg vil helst spille ond. Lidt ligesom hende der Mercedes, tror jeg hun hedder, i "2900 Happiness" (dansk soap på TV3, red.). Hun er et brokkehoved. Lidt ligesom mig, siger Anna og smiler lidt.

Som flere af sine medstuderende håber Anna også på at rejse udenlands og spille på scener rundt om i verden.

- Det kunne jeg godt tænke mig. Jeg kunne i det hele taget godt tænke mig at klare mig selv. Uden hjælp fra nogen. Men jeg er glad for at være her. Det er op og ned. Jeg synes især, at øvelserne er hårde, fortæller den unge skuespiller elev.

INGEN UNDSKYLDNING AT VÆRE UDVIKLINGSHÆMMET

De hårde øvelser er dog et helt bevidst valg fra skolens side.

- Vi har alle sammen på et eller andet tidspunkt stillet spørgsmålet: Hvor meget kan vi presse dem? Hvor meget kan vi kræve? Men vi er alle kommet ud på den anden side med samme svar:

Vi skal lave teater. Vi skal uddanne knalddygtige skuespillere. Vi gider ikke være "spasserteatret fra NordVest", så ja, vi stiller krav. Her er det ingen undskyldning at være udviklingshæmmet, forklarer lederen.

Jesper Michelsen understreger samtidig, at der ikke er nogen garanti for, at projektet lykkes. At de studerende gennemfører, og at miljøet er klar til at tage imod dem.

- Der er en risiko for, at vi lukker og slukker om tre år. Men den risiko må vi tage. Vi forsøger at forberede vores studerende på den generelle høje arbejdsløshed blandt skuespillere, men jeg må også indrømme, at jeg ikke tror den besked siver ind hos de udviklingshæmmede. Jeg ser skolen og uddannelsen som et eksperiment, og ja, de kan ende som arbejdsløse alle sammen. Men jeg tror det faktisk ikke, siger Jesper Michelsen, der personligt fornemmer bevægelser og holdningsændringer i både handicapmiljøet og i det danske teaterliv.

- Fra handicapmiljøet er der en stor interesse i at få handicappede ud af denne her "omsorgede" funktion. Samtidig synes jeg, at dansk teater langsomt er ved at bevæge sig ind i andre teaterformer. Væk fra det naturalistiske og ind

i for eksempel nycirkus eller performance. Og det er her, vores elever har deres force. Hvis den bevægelse fortsætter, så kan dansk teater bliver rigtig spændende – endelig, siger Jesper Michelsen.

MEGET FORSKELLIGE STUDERENDE

Anna går på hold med de andre udviklingshæmmede – typisk unge kvinder. Kun en enkelt studerende er over 30, og der er kun to unge mænd. Det andet hold er de studerende med fysiske handicap.

I det hele taget er der store fysiske, mentale og ikke mindst individuelle forskelle på de studerende, hvilket lederne forsøger at tage højde for.

- I starten skal de studerende gennem de samme basale teknikker, så de lærer "teatersproget" at kende. Altså de mere grundlæggende teknikker. Den undervisning ligner til forveksling den, du finder på alle andre teaterskoler – som for eksempel Statens Teaterskole. Det

"Jeg kunne godt tænke mig hovedrollerne. Og så er jeg træt af alle de søde roller. Jeg vil helst spille ond" - Anna, skuespillerstuderende, Glad Teater.

er første træk. På sigt vil vi have langt flere individuelle sessioner. Det gør vi, fordi vi godt ved, at denne her uddannelse ikke kan ramme alle lige godt. De er så utrolig forskellige. Ikke mindst det talent de har. Derfor bliver det nødvendigt med den mere personligt tilrettede undervisning –

også for at vi som ledere kan finde ind til det unikke talent, de hver især besidder, forklarer Jesper Michelsen.

DE HANDICAPPEDE SKAL OGSÅ HAVE LOV TIL AT SPILLE

Det "unikke" er i øvrigt et element, lederen gang på gang vender tilbage til. Det, der gør, at forestillinger med skuespillere, der har en funktionsnedsættelse, sædvanligvis er en oplevelse, de færreste glemmer. Han har selv givet et dansk publikum den oplevelse, da han i foråret 2007 var med til at stable Snedronningen af Jokum Rohde (frit efter H.C. Andersen) på benene. En forestilling der gav et hav af publikumsreaktioner.

- Begejstringen var overvældende. Der var dem, der naturligvis sagde, at det var "anderledes". At det var "poetisk" eller "rørende". Der var også dem, der

ANNONCE

sagde, at "det må have været svært med de handicappede". Netop den sidste reaktion er en af årsagerne til, at Lars og jeg overhovedet startede Glad Teater. Vi vil den der "hvor er det synd for de handicappede" eller "arj, de handicappede skal selvfølgelig også have lov til at spille lidt teater" holdning til livs. I virkeligheden er det pisseligegyldigt, om man er handicappet, eller man ikke er. Og for så vidt også om man er amatør, eller om man er professionel. Det vigtigste er produktet, og om de kan deres håndværk. Og jeg kan se, at de bliver bedre hele tiden, og det er også dét, der driver mig, fortæller Jesper Michelsen.

"JEG VIL HAVE DU SKAL GÅ VÆK"

Frokosten bliver indtaget i kantinen. Her er både medarbejdere fra TV-undervisere og studerende fra Glad Teater. Alle myldrer ind og ud mellem hinanden, smiler, siger hej, skramler med bordene, rykker ind til bordene. Alt rummes i den store kantine, der prydes af en kæmpe storskærm i baggrunden, hvor der vises klip fra TV-Glads egne udsendelser.

En halv time senere kalder øvelokalet igen, og Anna og de andre elever stimler ind. De studerende er stadig delt i to hold, så et par af de døve studerende,

Berit i kørestolen og Anne Sofie, der er blind, går med Jesper ind i et andet øvelokale.

Et minut senere kommer der skrig og skrål fra øvelokalet ved siden af. Jesper er i gang med en af de mere heftige øvelser. Det viser sig, at Berit er blevet hevet ned på gulvet. Bo, en af de døve studerende, sidder ovenpå hende, mens Berit skriger: "Jeg vil have, at du skal gå væk".

Det viser sig at være en viljes-øvelse.

I Annas øvelokale er der mere stille. En af de studerende er lidt ked af det, og underviseren Lise tager hende med ind ved siden af for at snakke.

Fem minutter går, og de kommer tilbage. Musikken bliver igen sat på. Folk sætter sig i en rundkreds på gulvet og læreren Lise gennemgår igen danseserien til i morgen.

LEVs udsendte besøgte Teater Glad 29. september 2008.

Studerende med udviklingshæmning startede et halvt år før

14 studerende med udviklingshæmning startede et halvt år før den officielle åbning i august 2008.

"Vi ville gerne sikre os, at de udviklingshæmmede kunne gennemføre uddannelsen. Ingen af dem har haft et 8-16 job før, så vi var i tvivl om, hvorvidt alle kunne være med, når tempo og krav blev sat i vejret. Vi endte med at sige farvel til fire elever" - Jesper Michelsen, leder af Glad Teater.

Glad Teater

Glad Teater er Danmarks første professionelle skuespillerskole for elever med funktionsnedsættelse. Der går 16 studerende på skolen. Ti har udviklingshæmning. Seks har fysiske handicaps (fire døve, en blind og en enkelt i kørestol).

Uddannelsen startede 18. august 2008 og varer tre år.

Lignende skoler er udbredt i udlandet, men har hidtil kun været at finde på amatørscener herhjemme.

Læs mere på www.tv-glad.dk/teater

Bornholm har fået et image som stedet, hvor der er skabt en enestående iværksætterkultur. Denne iværksætterkultur har også påvirket den virksomhed, der skal tilbyde beskæftigelse til udviklingshæmmede

Søren V. Christensen

Vivi Sørensen

Peter Kayser

Iværksætterånd skaber arbejdspladser på Bornholm

Synlig på øverste etage af Gudhjem ligger den store hvide mølle - som et vartegn for tidligere tiders driftighed. Møllen er åben for publikum og rummer en udstilling om den nye driftighed på øen. Udstillingen på møllen, der er center for "Gourmet Bornholm", samler alle de mange tiltag, der gøres på øen for at producere fødevarer af høj kvalitet. Jeg får bekræftet en fornemmelse af, at Bornholm for at overleve har inspireret et helt uset omfang af iværksættere, der sætter øen på landkortet, når det drejer sig om gode og spændende fødevarer.

En så tydelig og inspirerende iværksætterkultur smitter af på andre sider af øens aktiviteter og skaber gensidige udviklingsmuligheder og inddragelse af nye aktiviteter. Således også for udviklingshæmmedes muligheder for at få et arbejdstilbud. Og det er det, denne artikel handler om.

VALG OG MULIGHEDER I BESKÆFTIGELSE

Jeg besøger øens beskæftigelsestilbud for udviklingshæmmede, der er beliggende på flere adresser, for området er for nylig fusioneret og har fået nyt navn SACS. Heri gemmer sig navnene på de fusionerede afdelinger, men det signalerer også moderne virksomhed.

På Sandemandsgården i Rønne mødes jeg med konstitueret forstander (virksomhedsleder) Søren V. Christensen og får bekræftet, at der er sat gang i en omfattende udvikling indenfor beskæftigelsesområdet for udviklingshæmmede. Planen er ikke færdig realiseret, og bliver vel heller aldrig færdig, for der efterspørges hele tiden nye tiltag dels fra brugerne og dels fra omverdenen.

Beskæftigelse flytter sig fra enkle opgaver med montering og værkstedproduktion til en mangfoldighed af tilbud. Mange nye tilbud er igangsat, og endnu flere venter på at blive realiseret.

- Udviklingshæmmede har ikke samme antal muligheder som andre mennesker for at vælge beskæftigelse. Det betyder, siger Søren V. Christensen, at vi er forpligtet til at give et bredt tilbud. De er jo nærmest tvunget ind i vores system. Vi skal være iværksættere af nye muligheder.

- I processen med at skabe arbejdspladser (uden for SACS), må vi afveje, at vi i denne iver ikke får skabt arbejde, hvor man kan blive isoleret, for langt de fleste har brug for at være medlem af netværk, hvor de er accepterede, siger Søren V. Christensen..

KVALITET ER ALTAFGØRENDE

På SACS har man skabt arbejdspladser, der tydelig fortæller, at den bornholmske iværksætterproces også når ind og giver arbejdspladser til udviklingshæmmede. Når du køber en rapsolie fra Bornholm eller en snaps fra Bornholm, har SACS medvirket i processen. Det gælder også øl fra Svaneke Bryghus. Og man er også med i delproduktionen hos nogle af øens mest succesrige og globale virksomheder, nemlig Jensen og OA, Ole Almeborg. Det nyeste er, at man har fået tilbudt at medvirke i produktion ude på nabovirksomheden, Beck Pack System A/S.

Søren V. Christensen understreger, "at alt, hvad vi beskæftiger os med, skal være af kvalitet, om det er radioudsendelse, kantinedrift, produktion, pynte-

ting m.m. Det er simpelthen respektløst overfor brugerne, at tingene ikke er i orden". Vi kommer til at tænke på Lars von Triers film "Idioterne" og kan ikke undgå at grine. For heri forsøger man at sælge ubehjælpssomme juledekorationer til folk, der køber dem af andre grunde end produktets kvalitet.

MANGFOLDIGHED

Jo mere vi taler om muligheder, steder hvor drømme kan udvikles, går det op for mig, at SACS også har et gartneri med et relativt stort drivhus, hvor man blandt andet dyrker tomater og meloner og udenfor kartofler. Man har en æbleplantage og en bod ved vejen, hvor man sælger sine produkter. En dag bliver det forhåbentlig til en gårdbutik. Om vinteren fletter man kurve af den pil, der har groet sig stor hele sommeren. Et nyt projekt er at medvirke i en særlig skovhjelperuddannelse og arbejdsfunktion, der alene henvender sig til udviklingshæmmede. Her vil man etablere en servicegruppe, der kan løse opgaver i naturen, lettere skovarbejde som buskrydning og græsslåning, lave brænde til skoleklasser, der på udflugt vil bage snobrød. Der skal repareres og vedligeholdes skilte, ja alt det som skovløberne ikke har tid til eller kommer til at overse.

Der er også et medieprojekt, hvor man lærer at google, der er værksteder, serviceområde osv. osv. SACS spænder vidt, for de har også gruppen af borgere, der har brug for hjælp til at spise og til toiletbesøg. Dem er der selvfølgelig også plads til.

Køkkenleder
Vivi Sørensen

Lækker og sund mad.
Jobs til 18 brugere.
Samt en elite smiley.
Det er nogle af de for-
nemme resultater for
Det nye grønne køkken

Iværksætterånd
skaber arbejdspladser
på Bornholm

Det nye grønne køkken

Vi er inviteret til middag og får serveret kyllingefilet, vendt i cornflakes, grønsager og peanutsovs med blendet gulerod og løg. Desuden kan vi forsyne os fra den store salatbar. Det er meget velsmagende mad af høj kvalitet, der sagtens kunne sælges ud af huset.

Vi mødes med køkkenleder Vivi Sørensen, der fortæller, at overvejelserne om at etablere arbejdspladserne i "Det nye grønne køkken" i første omgang gik på at vende en proces, hvor man var på vej til at nedlægge køkkenet til i stedet at starte på en frisk med fokus på at lave sund mad. Ideen var, at den sunde mad skulle spille en positiv rolle i de udviklingshæmmedes liv for eksempel i forhold til, at de kunne vælge, hvor de ville spise dagens varme måltid.

I "Det nye grønne køkken" udarbejdes der kostplan for en måned ad gangen. Den fortæller om dagens ret og viser et billede af maden på en tallerken. Man kan tage kostplanen med hjem til bostedet og der aftale med sin kontaktperson, hvornår man vil spise og få penge med til køb af spisebillet. Kostplanen udarbejdes af Vivi Sørensen. På et af de fælles husmøder kan man stille forslag til, hvad der også kan være på madplanen. I denne uges madplan har brugere forslået boller i karry og brændende kærlighed, som også kan tilberedes sundt. Prisen for en ret varm mad er 25 kroner. Salatbaren

koster 10 kroner, og der sælges kun sukkerfri sodavand, hvis ikke man bare vil have vand, som altid står på bordene.

18 brugere arbejder i køkkenet. Fra morgenstunden aftaler man, hvad man skal arbejde med. Jo, enkelte har fast arbejde, men de fleste skifter mellem køkkenets forskellige funktioner. Nogle går til grøntsagsafdelingen, to-tre laver maden, et hold laver salatbaren, nogle går i opvasken, og en passer kantine, vasker bakker og tørrer borde af. Maden øses op lige inden spisetid af Vivi Sørensen sammen med en bruger, og der gøres klar til at udlevere maden ved disken.

ARBEJDE ER AT BLIVE DEJLIG TRÆT OG MÆT AF ARBEJDS DAGEN

På spørgsmålet om, hvordan brugerne har det med at arbejde i køkkenet, svarer Vivi Sørensen, at de er meget glade for arbejdet. At have noget at lave hele dagen og at blive trætte som os andre, når arbejdsdagen er slut. Det er det rigtige arbejde, der efterspørges.

At arbejde i køkkenet er også en slags uddannelse, og Vivi Sørensen fortæller, at hun arbejder med kompetenskema for alle på køkkenholdet. Alle brugere har været på kursus og har fået "hygiejnebevis".

Maden er så lækker, at besøgende i huset har fundet anledning til at spørge, om man også leverer ud af huset. Det er noget nyt, som man håber på vil udvikle sig. Lige nu modtager medarbejderne på en psykiatrisk rådgivning varm mad fra "Det nye grønne køkken" en gang om ugen. "Det nye grønne køkken" er naturligvis overvåget af Fødevarekontrollen og har fået en elite SMILEY efter fire fejlfrie kontrolbesøg.

En betingelse for at man kan deltage i demokratiet er, at man har mulighed for at ytre sig. Radio SACSen giver mennesker med udviklingshæmning på Bornholm en stemme

Radio SACSen - en særlig radio

Iværksætterånd skaber arbejdspladser på Bornholm

Iværksætterånden opleves helt særlig, når man besøger Radio SACSen, der holder til i et tidligere personale rum, hvor man på alle måder kommer hinanden ved. Jeg mødes med socialpædagog Carsten Bachmann og to af brugerne, der nu præsenteres som journalister, nemlig Joan Clausen og Peter Kayser. De har lige afsluttet redigeringen af radioens ugentlige udsendelser, der sendes over den tidligere kanal "Bornholms Stemme" hver fredag fra kl. 9.00 til 9.30.

Carsten Bachmann blev ansat til at udvikle en særlig radio, som han kalder det. Han har selv en baggrund som radiomand på andre særlige stationer. Når han kalder Radio SACSen for en særlig radio, skyldes det, at det er den. Andre steder i landet kalder man tilsvarende radiostationer for "særradio", men hvad er det lige, der er sært.

MULIGHED FOR AT YTRE SIG OG KOMME I DIALOG.

Hvorfor en særlig radio, spørger jeg. Carsten Bachmann forklarer, at i et demokrati, også i den bornholmske virkelighed, er dialogen metoden: - Det er måden, vi kan tale sammen på, der gør, at vi kan finde løsninger. En forudsætning for dialog er, at begge parter ytrer sig på deres egne betingelser og lytter til hinanden. Derfor er det en betingelse for udviklingshæmmedes deltagelse i demokratiet, at de får mulighed for at ytre sig i offentligheden i et sprog, der er deres og i forhold til de emner, som de selv finder er vigtige. Radioen er en af de muligheder, der kan tilvejebringes. Det er en måde, udviklingshæmmede kan få mod til at sige deres mening og skabe kontakt til mennesker såvel indenfor som udenfor deres eget miljø.

Man har talt med politi, man har refereret sportsstævner, man har arbejdet med temaet fængsel og besøgt øens eneste.

RADIO FOR OG TIL UDVIKLINGS-HÆMMEDE

Jeg spørger Joan Clausen og Peter Kayser, hvad det er for udsendelser, de laver sammen med de fire andre journalister på stationen.

- Vi laver udsendelser om det, som interesserer udviklingshæmmede, så det er stort set om alt. Vi går ud og laver interviews.

Peter Kayser fortæller, at han blandt andet laver anmeldelser af koncerter. Han har for eksempel anmeldt Moonjam og Gnags. Han spiller deres musik, fortæller om koncerten, om lyden, lyssætningen, om effekter. Han fortæller om bandet, og endelig tildeler han et antal højtalere (fra 1 – 10), og i disse tilfælde fik begge bands 10 højtalere.

Susanne, som er i praktik på stationen, sidder og skriver sin studiespeak. Der ligger en stor forberedelse foran hver udsendelse. Jeg oplever en medarbejder, der ikke kan læse, men bliver suffleret igennem sit speak, hvorefter man klipper til, så man alene hører speakerens stemme. Også personer uden talesprog har medvirket i udsendelsen. I sådanne situationer kan man aftale, at spørgsmålet er en form for formidling til den interviewede, der blot skal bekræfte det.

Der er næsten ikke det, man ikke har eller vil gå på opdagelse i af temaer.

Man har talt med politi, man har refereret sportsstævner, man har arbejdet med temaet fængsel og besøgt øens eneste. Man er den nysgerrige mikrofon, der skal afdramatisere det, vi er utrygge ved og ikke kender. Det næste, man vil tage fat på, er at tale med de lokale magthavere, ikke mindst efter samtlige brugere gik i demonstration til rådhuset, fordi initiativtageren og skaberen af SACS som en iværksættende virksomhed ikke fik lov til at fortsætte*. Med min tilstedeværelse fik man i øvrigt den ide at besøge LEVs hovedkontor i København og tale med LEVs formand Sytter Kristensen.

RADIOPROGRAM

Peter Kayser er nu helt færdig med at råklippe udsendelsen. Den starter med programmets faste indledning: Den berømte banjo-guitar dialog fra filmen "Udflugt med døden". Den musikalske dialog foregår mellem et barn med udviklingshæmning og en voksen mand. Et fortrinligt musikalsk signal for en radio, der i bund og grund handler om dialogen. Så kommer speak med præsentation af de journalister, der medvirker i programmet, speak om udsendelsens indhold, hvor man også efterlyser ideer, det er jo også din radio. Dagens emner handler om at blive forladt, hvis man er udviklingshæmmet, og om at få børn - og især om at beskytte sig.

Fra radio er der ikke langt til TV. De første to TV-udsendelser er produceret af radioteamet, og de er gode. Snart udsender Radio SACSen disse udsendelse i samarbejde med TV 2 Bornholm med løfte om indtil videre at få adgang til at bringe endnu to udsendelser. Det er det lokale samspil, som giver nye muligheder.

**) Virksomheden SACS på Bornholm er en fusion af flere institutioner. Udviklingen af stedet som en iværksættervirksomhed med etablering af nye afdelinger, blandt andet "Det nye grønne køkken" og "Radio SACSen" samt mange andre projekter under etablering og udvikling, blev bl.a. skabt af den tidligere forstander (virksomhedsleder) Michael Darkó, der desværre ikke fik lov til at gøre arbejdet færdigt. Han forvaltede virksomheden med blik for det, det egentlig drejer sig om, nemlig at forvalte mulighederne. Alle, jeg talte med af medarbejdere og brugere, priste hans indsats og beklagede hans fravær i arbejdet.*

ANNONCE

Marjatta JULEBASAR

søndag den 23. nov. 2008 HAVARTHIGAARDEN

Havarthivej 6. Holte

kl. 9.00 - 16.00

GRATIS ADGANG

-
- kl. 9.00 Basaren åbner
 - kl. 10.00 Julemanden kommer
 - kl. 11.00 Marjattas Dukketeater
 - kl. 11.30 Marjattas Dukketeater
 - kl. 14.00 Julemanden kommer igen
 - kl. 14.00 Marjattas Dukketeater
 - kl. 14.30 Marjattas Dukketeater
 - kl. 15.00 Ekstratrækning
i Marjattalotteriet
 - kl. 16.00 Basaren lukker

MARJATTA-ELEVARBEJDER - Krambod - Gavebod - Vintombola - Kunsthåndværk
Børnetombola - Børnenes eget juletræ - Dukketeater - Biodynamiske grønsager

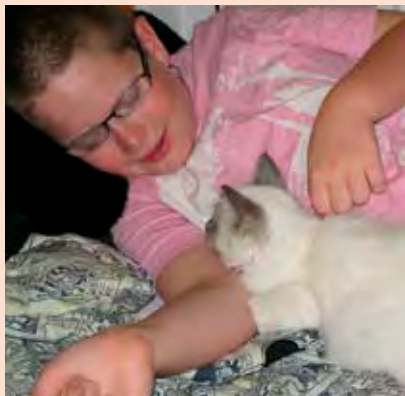
MARJATTA - CAFE serverer kaffe og te med hjemmebagt brød,
nyd også frikadeller, smørrebrød, lagkage, pasta, tærter m.m.

HELE OVERSKUDET GÅR TIL
MARJATTAS STØTTEFOND, Hjemmene for udviklingshæmmede børn og voksne.
www.marjatta.dk

Jørgen Bertelsen

- En historie til smil og eftertanke

Mange drenge interesserer sig for fodbold. Har en favoritklub og ditto spillere. Men ikke når man er en dreng på 11 år med autistiske træk og for øvrigt kører med bus hver dag til og fra skole

Victor har mange særinteresser, hvilket han deler med mange andre børn med autisme. Jeg kunne egentlig kalde dem sære interesser. Victor har gennem tiden haft en overdreven interesse for mange forskellige ting.

Han startede som helt lille med at kunne tænde og slukke lyskontakter i timevis.

Denne sær(e)interesse blev afløst af en dyb lidenskab for værktøj, som igen blev fulgt op af en interesse for nøgler, som gjorde, at Victor kendte til samtlige nøgler og deres brug hos alle i hans omgangskreds. Selv tilsyneladende ens nøgler kunne Victor efter flere måneder kende forskel på.

I dag har han styr på hele kalenderen for 2007, 2008 og 2009. Han kan huske alles fødselsdage og ved hvilken ugedag, den falder på (og faldt på sidste år), og han kan fortælle hvilken ugedag, en hvilket som helst dato er. Så nu glemmer jeg ikke nogens fødselsdage mere, for Victor fortæller mig i god tid, hvem der har fødselsdag næste gang og hvornår.

Da vi i foråret begyndte at tale om, at vi skulle have en kat faldt snakken på, hvad en sådan kat så skulle hedde. Victor var fra start af slet ikke i tvivl. Højt og tydeligt bekendtgjorde han, at den skulle hedde: **"Jørgen Bertelsen"**

Jeg smilede og slog det hen. Et noget pudsigt valg af navn til en kat syntes jeg. Victor var da heller ikke i stand til at forklare mig, hvorfor han så bestemte syntes, at katten skulle hedde Jørgen Bertelsen.

Der kom mange forslag lige fra Miro, Tiko, Eico m.m. gennem de næste uger. Men Victor holdt fast. Katten skulle hedde Jørgen Bertelsen.

Jeg tænkte så det knagede over hans ønske. Måske det var en kendt person. Men ingen hverken på arbejde eller blandt venner kunne komme i tanke om nogen med dette navn.

Da Victor en dag sidder med en af sine nuværende sær(e)interesser: At nærlæse hjemmesiden for hans bustransport "Columbus", slår det mig, og jeg spørger ham, om der er en buschauffør, der hedder Jørgen Bertelsen. Og det er der, siger Victor.

Victor kender navn og busnummer på alle ansatte chauffører hos Columbus. Og et tjek hos busselskabet viser, at der findes en Jørgen Bertelsen.

Vi hentede vores kat og måtte lade Victor få sit ønske opfyldt, men samtidig forklarede vi ham, at vi også måtte give katten et kælenavn. For både store-søster og jeg syntes godt nok, at det var synd for en kat, at den skulle hedde Jørgen Bertelsen. Katten skulle lyde navnet Cosmo.

Men...

Der er ingen, der kalder katten for Cosmo. Alle er faldet for den skønne historie, og vi har i dag en kat, der hedder Jørgen. Selv hos dyrlægen er den indskrevet som Jørgen (han har ikke i sine 32 år som dyrlæge før hørt om en kat – eller en hund for den sags skyld – der hed Jørgen). Ja, som ugerne er gået, så kan vi slet ikke forestille os, at den kan hedde andet end Jørgen. Og jeg tror faktisk ikke, at der er andre katte, der lyder og lyster navnet Jørgen.

Når nu jeg har sat mig her ved tastaturet for at dele denne sjove historie om de sjove ting, som vores børn kan bringe til os, så vil jeg da også nævne, at Victor og Jørgen er blevet fantastiske venner. Victor får stolt børstet sine tænder, mens han siger: "Se Jørgen, hvor dygtig jeg er!" Jørgen bliver kysset og krammet, og har altid tid til at lege og er lige i nærheden hele tiden – ligesom en rigtig ven. Og det er jo rart, når vennerne bor langt væk og ikke ses uden for skole og fritidsklub.

Faktisk har anskaffelsen af Jørgen Bertelsen så stor betydning for Victor, at udgiften burde kunne søges som en merudgift – har jeg i spøg sagt til min sagsbehandler.

Victor er onkel til Jørgen. En rolle som han har påtaget sig med stor alvor og stolthed.

Virkelighedens Jørgen Bertelsen er efter sigende også både stolt og glad. Tænk at en udviklingshæmmet og autistisk dreng har valgt at opkalde sin kat efter ham. Hvem siger, at man behøver at være fodboldspiller og spille på førsteholdet for at have fans. En stilling som buschauffør i Columbus rækker fint.

Jørgen Bertelsen, et usædvanligt navn til en usædvanlig kat givet af et helt usædvanligt barn.

Kender du det...
når man taler om
at være på en elev?

AF HELENE HJORT KNUDSEN, FREELANCEJOURNALIST ■
ILLUSTRATIONER: BOB KATZENELSON

Hvordan taler vi om eleverne?

Et projekt på Specialundervisningscentret Egedammens om etik og værdier satte blandt andet fokus på lærernes sprogbrug og derigennem, hvad sproget betyder for lærernes opfattelse af eleverne og elevernes selvopfattelse

Specialundervisningscentret Egedammen i Hillerød arbejder ud fra et sæt værdier, der blandt andet handler om at sikre elevernes udvikling og faglighed og at behandle eleverne med respekt. Egedammens ledelse har i 2008 involveret hele organisationen i at forankre disse værdier i den konkrete daglige undervisning og i samværet med eleverne via projektet "Etik og værdier".

- Nogle af vores elever kan have problemer med selv at sige til og fra, hvis der er noget, de synes, vi skal gøre anderledes, siger Janne Munch Pedersen, der er projektleder for projekt "Etik og værdier". - Derfor er det på undervisningsområdet og særligt inden for specialundervisningsområdet afgørende, at lærerne løbende reflekterer over, hvordan de omgås eleverne. Selv om der foregår en konstant dialog mellem lærerne omkring den daglige undervisning, har projekt "Etik og værdier" åbnet deres øjne for nye vinkler på, hvordan de indgår i undervisningen og samværet med eleverne.

RESPEKT ER EN OVERORDNET VÆRDI

Det gælder også for Claus Eisenhardt, der er lærer for en gruppe elever med autisme på Egedammens Ungdomsuddannelse. Gruppen er for elever med autisme, der samtidig har indlæringsvanskeligheder. Skolens undervisning har som formål at gøre de unge mere selvstændige samt at

"Hvem er du på?". Tegneren Bob Katzenelson har med en humoristisk streg sat billeder på nogle af de situationer fra hverdagen, hvor værdierne er i spil. Tegningerne popper nu op på Intranettet som en reminder med et glimt i øjet.

Kender du det...
når man taler om
en elev, hen
over
hovedet
på ham?

fremme deres muligheder for at tage aktiv del i ungdomslivet og at komme i uddannelse eller job. Claus Eisenhardt oplever, at deltagelsen i projektet "Etik og værdier" har gjort ham mere bevidst om de ting, han gør og siger i forbindelse med undervisningen.

- Vi skal være meget opmærksomme på, at der ikke sker en klientgørelse af vores elever, men at vi behandler eleverne, så de oplever ligeværd, siger han. Vendingen "Hvem er du på", der skal forstås som, hvem har du ansvar for, er derfor blevet luget ud af sproget.

Tegneren Bob Katzenelson illustrerede nogle af de temaer, der kom op under projektarbejdet, og tegningen af dette tema var udgangspunkt for en god drøftelse i gruppen. Tegningen ligger nu på intranettet som en reminder til lærerne om, at ordene, vi bruger, har stor betydning for vores syn på hinanden og vores samvær med hinanden.

Egedammens lærere deltog i forbindelse med projektet i en række temadage om værdier og tog selv værdierne op på en temadag med eleverne. Claus Eisenhardt brugte dagen på at drøfte værdien "respekt" med to af sine elever. Her oplevede han, hvor vanskeligt det er at oversætte abstrakte begreber til noget konkret, eleverne kan forstå og genkende i deres dagligdag. Claus valgte at tale med eleverne om, hvordan man behandler sin bedste ven.

ANNONCE

Kender du det... når man taler om at være på en elev?

- Det er ikke et emne, vi kommer rundt om på en enkelt dag. I undervisningen arbejder vi løbende med "social træning", hvor vi taler om, hvordan man omgås andre mennesker. Vi taler blandt andet om, at det ikke er høfligt at bryde ind, når to mennesker taler sammen, og

"Det, at vores elever bliver selvhjulpne, er et vigtigt område at sætte fokus på og arbejde med", siger projektleder Janne Munch Pedersen

vi taler om, hvad man kan sige til mennesker, man møder, når man kører med tog eller bus.", forklarer Claus Eisenhardt. Samtalen med de to elever på temadagen gav ham imidlertid ny viden om, hvordan de tænker og oplever verden.

DET INDIVIDUELLE UDGANGSPUNKT

Under projektforløbet har der været fokus på at finde de gode eksempler omkring, hvordan værdier kommer til udtryk i den daglige undervisning. De gode historier handler bl.a. om elever, der er blevet mere selvhjulpne. Som Martin, der gav udtryk for, at han aldrig ville komme til at bruge offentlige transportmidler. Ved at tilrettelægge et undervisningsforløb med respekt for hans evner, og samtidig at vise ham tillid og forståelse for hans bekymringer blev han i stand til at overvinde sin frygt. I dag er han stolt over at kunne færdes selvstændigt og både kunne tage med toget og gå på café. Også Mathilde, som startede med at køre med taxi til og fra skole og til sin arbejdsplads, bruger de offentlige transportmidler i dag. Det at være selvhjulpne giver Martin og Mathilde selvværd og frihed.

Oplægsholder Pelle Sandstrak, der lever med handicappet Tourettes Syndrom,

kom på en temadag for Egedammens medarbejdere med en vinkel, der var inde at røre ved Egedammens humanistiske udgangspunkt om, at hver enkelt elev skal ses i sin individualitet og som det unikke menneske, det er. Det tager tid at lære den enkelte

elev at kende, og det tager tid at afklare: Hvad er det, der gør, at netop den her elev lærer bedre i nogle situationer end andre? Nogle har brug for at sidde for sig selv, andre har brug for at sidde i en gruppe. Nogle har brug for at have tingene i hænderne, at bruge en computer eller at tegne, og andre har bare brug for at være sammen.

SKÆRPER ARGUMENTERNE

Lærerne i ungdomsafdelingen er enige om, at processen har ført til, at de reflekterer mere over tingene, og at værdierne er blevet mere nærværende. Processen har medvirket til at klæde hele organisationen på, så alle bedre kan argumentere for, hvorfor deres arbejde er vigtigt, og hvorfor "Vi gør, som vi gør".

- I tider med skarpe prioriteringer bliver det mere og mere vigtigt for os at kunne argumentere for de ressourcer, vi bruger. I gamle dage ville en del af vores elever jo få lov til at sidde på en stol i et hjørne og lave ingenting. I dag er de i stand til at klare sig selv på en række områder. Det, at vores elever bliver selvhjulpne, er et vigtigt område at sætte fokus på og arbejde med", siger projektleder Janne Munch Pedersen.

Specialundervisningscentret Egedammen Hillerød

Egedammen har en bred vifte af undervisningstilbud til unge og voksne med særlige behov. Skolen tilbyder fire ungdomsuddannelser for unge samt en række kurser, som er specielt tilrettelagt for personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse. Undervisningen på Egedammen tager udgangspunkt i en individuel undervisningsplan, der har sigte på at udvikle den enkelte elevs kompetencer og potentialer. Ungdomsuddannelserne retter sig mod elever, der ikke har mulighed for at gennemføre en anden ungdomsuddannelse. Undervisningen, der foregår på små hold og med to undervisere, har som mål at give eleverne de bedst mulige forudsætninger for at deltage selvstændigt og aktivt i voksenlivet.

Læs mere på www.egedammen.dk

Projektet "Etik og Værdier"

Egedammens projekt "Etik og Værdier" har involveret alle skolens medarbejdere fra ledelsen til teknisk administrativt personale. Medarbejderne har deltaget i en række temadage med forskellige oplægsholdere, der har sat fokus på skolens værdier fra flere vinkler. Lærerne har afholdt en temadag med deres elevgruppe om en enkelt af værdierne, f.eks. "respekt" eller "udvikling". Tegneren Bob Katzenelson har sat en streg på nogle af de temaer, der kom på op under temadagene. Disse tegninger ligger på skolens intranet.

Egedammens værdier er: Udvikling – respekt – faglighed – engagement – humor.

AF THOMAS CHRISTENSEN, INFORMATIONSMEDARBEJDER I DUKH

Den **Uvildige**
Konsulentordning
på Handicapområdet

Hvis sagen gør knuder

Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, DUKH, har siden november 2002 ydet gratis rådgivning til borgere og myndigheder. Bag det lange navn gemmer sig en landsdækkende konsulentfunktion, der skal bidrage til at styrke retssikkerheden for mennesker med handicap

DUKH er et rådgivningstilbud til både borger og myndighed, der ønsker rådgivning og vejledning, når det gælder sagsbehandling på handicapområdet. Vi er en selvejende institution under Velfærdsministeriet, som skal medvirke til at styrke retssikkerheden for mennesker med et handicap. Det gør vi ved at yde relevant og uvildig rådgivning i enkeltsager, der måske er gået i hårdknude, eller hvor borgeren føler sig uretfærdigt behandlet.

Du kan henvende dig til os med alle slags spørgsmål omkring handicapkompenserende ydelser - lige fra tandbehandling til sager om tabt arbejdsfortjeneste. Mange af vores sager har flere problemstillinger - for eksempel at borgeren er utilfreds med en kommunal ydelse og ikke mener, at samarbejdet med sagsbehandleren er godt nok. Ofte henvender folk sig til os lige efter, de har fået afslag på en ansøgning, men tit går problemerne langt tilbage i tiden. Kernen i vores arbejde er at opbygge og måske genopbygge, en gensidig forståelse og tillid imellem borgeren og sagsbehandleren. Det gælder, hvad enten man henvender sig for at få et par uvildige øjne på et langt og frustrerende sagsforløb, eller man gerne vil forberede sig til mødet med sagsbehandleren.

DU kan henvende dig til DUKH, hvis du:

- Mangler vejledning om, hvilke muligheder der er for støtte
- Mangler vejledning om, hvor man kan henvende sig for at få den rette hjælp
- Mangler overblik over sagen
- Mangler koordination i sagen
- Mangler at blive inddraget i behandlingen af sin sag
- Mangler oplysning om klagemuligheder

MED PÅ SIDELINJEN

Når DUKH går ind i en sag, sker det, fordi én af parterne i sagen har henvendt sig til os. Vi går altid ind i en sag for en kortere periode. DUKH er udelukkende en rådgivende institution. Det betyder, at DUKH kan ikke overtage sagsbehandlingen eller omgøre kommunens afgørelser. Vi kender lovgivningen og mulighederne i det offentlige system, men rådgiver ikke om specifikke handicap.

DUKH ER UVILDIG

Vi skal rådgive på et neutralt grundlag, så både borgere og myndigheder kan have tillid til os. Derfor kan DUKH ikke stille en bisidder til rådighed for borgeren – vi skal ikke agere advokat, men heller ikke være systemets forlængede arm.

Uvildigheden har til formål at sikre, at en sag bliver belyst fra flere sider. Det gør vi ved at lytte til både borgers og sagsbehandlers syn på sagsforløbet. DUKH skal være med til at sikre, at personer med handicap får den hjælp, de er berettiget til, og at sagsbehandlingen forløber efter reglerne. Derimod skal vi ikke arbejde for at ændre kommunens serviceniveau, hverken i den ene eller den anden retning.

KONTAKT TIL DUKH

Føler du, at du har behov for råd og vejledning, kan du ringe, skrive eller maile til os på vores adresse i Kolding. Når du skriver eller ringer, vil vi i første omgang booke dig en tid, hvor du bliver ringet op af en af vores konsulenter. Vi vil også bede dig bekræfte, at vi gerne må registrere dit navn og nummer i vores edb-system. Det skal vi ifølge lovgivningen.

Herefter er det op til dig og konsulenten at aftale, hvordan det videre samarbejde skal være. Om det skal foregå per telefon, skriftligt, gennem møder eller besøg, afhænger helt af den konkrete situation.

RÅDGIVNING PÅ NETTET

Som noget nyt kan du også få rådgivning via vores hjemmeside eller vores såkaldte Netrådgiver. Du anvender hjemmesiden til at stille et spørgsmål, og svaret bliver ligeledes lagt ud på hjemmesiden. Ideen med Netrådgiveren er, at andre i tilsvarende situation kan læse spørgsmål og svar. Vi anonymiserer naturligvis din henvendelse, før vi lægger den på nettet.

Netrådgiveren kan med fordel anvendes til mere enkle problemstillinger og spørgsmål. Vi anbefaler, at du ringer til os, hvis du har en meget tung og kompliceret sag.

Du finder vores Netrådgiver på vores hjemmeside www.dukh.dk, hvor du også kan finde mere information om DUKH samt faglige artikler om sagsbehandling på handicapområdet.

DUKHS LOVGIVNINGSGUIDER

I DUKH har vi også udarbejdet en række lovgivningsguider, som du kan få tilsendt eller finde på vores hjemmeside. Guiderne er en hurtig og let tilgængelig introduktion til de væsentligste bestemmelser på et område. Foreløbigt har vi udarbejdet guider på følgende områder:

- Tabt arbejdsfortjeneste
- Merudgifter til børn
- Sygedagpenge
- Bolig
- Bil
- Arbejdsevnetmetoden (som bruges i sager om sygedagpenge, førtidspension, revalidering og fleksjob)

Herudover har vi udarbejdet en folder om os selv, som man kan få tilsendt ved at kontakte os.

Den Uvildige Konsulentordning
Åbningstid for henvendelser:

på Handicapområdet (DUKH)
Postboks 284
Banegårdspladsen 2, 2. sal
6000 Kolding
tlf. 76 30 19 30
fax: 74 54 26 69
e-mail: mail@dukhdk.dk
hjemmeside: www.dukhdk.dk
Netrådgiver: www.dukhdk.dk/radgivning/netradgiveren

Mandag	9 - 15
Tirsdag	9 - 17
Onsdag	9 - 13
Torsdag	9 - 17
Fredag	9 - 15

ANNONCE

ANNONCE

ANNONCE

ANNONCE

ANNONCE

Julegudstjeneste i Tønder

Julen nærmer sig med hastige skridt, der skal klippes pynt og købes gaver. Men der skal også være tid til eftertanke. Derfor inviterer "Arbejdsgruppen for udviklingshæmmede og kirken" til julegudstjeneste i Tønder Kristkirke onsdag den 3. december 2008 kl. 19.00 ved præst Jens Elkjær Petersen.

Under Gudstjenesten vil et sammensat kor af brugere underholde med at synge et par julesange. Efter gudstjenesten er der kirkekaffe i Brorsonhus.

Af praktiske grunde beder arrangørerne alle, der ønsker kirkekaffe, om at tilmelde sig til Bodil Møller tlf. 7472 3086 eller Tove Andersen tlf. 7472 1736 senest 1. december.

Husk at der kan bestilles kirkebil efter gældende regler.

Få LEV-bladet med lyd på

LEV-bladet udkommer også i en lydudgave på cd. Du kan bestille et lyd-abonnement ved at ringe til Landsforeningen LEV på tlf. 3635 9696.

LEVs rådgivning under omstrukturering

LEVs rådgivning står pt. uden bemanning. Sekretariatsmedarbejdere fra andre områder med relevant viden dækker indtil videre rådgivningsfunktionen. Rådgivningstelefonen er derfor stadig åben, nu mandag - onsdag kl. 10-12.

BAGGRUND FOR DEN NUVÆRENDE SITUATION

Vi er gennem længere tids overvejelser nået til den konklusion, at rådgivningen har brug for at starte på en frisk. Vi har oplevet et klart misforhold mellem, hvad der stilles i udsigt af hjælp, og hvad vi rent faktisk kan levere fagligt og ressourcemæssigt. Dette misforhold skal vi have rettet op på.

For at dette ikke bare bliver et spørgsmål om at drosle medlemmernes forventninger ned, er det hensigten, at FU og HB i de kommende måneder vil diskutere indhold og ikke mindst nye veje til at løse opgaven med at give råd og vejledning til foreningens medlemmer. For behovet er ikke vigende. Tværtimod opleves det som stigende efter kommunalreformen.

Gode idéer og erfaringer fra andre organisationer modtages med kyshånd.

Renovering på Strandvænget stoppet

Ombygningen af institutionen Strandvænget i Nyborg bliver sat i bero. Boligforholdene er utidssvarende, men pårørende og politikere kan ikke blive enige om hvordan Strandvænget skal se ud.

Regionsrådet i Region Syddanmark har stillet ombygningen af Strandvænget i bero. Det skriver Fyns Amts Avis. Det er uenighed mellem på den ene side de pårørende og på den anden side politikerne og handicaporganisationen LEV, der gør fremtiden for Strandvænget usikker.

Politikerne i Regionsrådet har med LEVs opbakning arbejdet for en løsning, hvor Strandvænget splittes op i mindre enheder og spredes på flere forskellige adresser i Nyborg.

Men en høring har afsløret, at de pårørende ønsker, at Strandvænget bliver samlet på den nuværende adresse, og derfor stiller Regionsrådet nu byggeplanerne i bero.

Strandvænget kom i offentlighedens søgelys, da TV2 sidste år bragte skjulte optagelser, der afslørede horrible forhold for beboerne på institutionen. (Foto: Jørgen Diswal)

Handicapkonventionen endelig oversat

En vigtig milepæl mod en dansk ratificering af FN's handicapkonvention er nået: Konventionen findes nu på dansk.

Læs mere på

www.handicap.dk

Kommunale projekter om kvalitet i tilbud til udviklingshæmmede - en oversigt

Kommunernes Landsforening har lavet en oversigt over kommunale projekter om udviklingshæmmedes situation og med fokus på emner som: Værdighed, respekt, aktivt liv, selvbestemmelse, sammenhæng, sundhed, magtanvendelse, pædagogiske planer, dialogbaseret BUM, dokumentation og styring af området. Projekterne viser også forskellige måder at arbejde med kvalitetsindsatsen på.

Læs mere: www.kl.dk

Handicap & IT

Implementering af Informations- og kommunikationsteknologi til mennesker med handicap

handicapogit.dk – ny hjemmeside om handicap og kommunikation

I forbindelse med projektet "Implementering af teknologi til borgere med handicap" har SUS lanceret hjemmesiden www.handicapogit.dk. Projektet skal udvide mulighederne for, at

mennesker med handicap kan kommunikere med omverdenen og opnå større indflydelse på eget liv. På hjemmesiden kan man blandt andet se film om IT som kommunikationsredskab for mennesker med handicap, hente guides til for eksempel Skype og Herbor.dk. Man kan også finde eksempler på IT-løsninger for mennesker med kommunikative handicap og melde sig som IT-frivillig på bosteder til mennesker med handicap.

Kristen hjælp til udviklingshæmmede i Somaliland

Dansk støtte til skole for udviklingshæmmede i Somaliland er nu så stor en succes, at ideen spredt sig til alle landets storbyer. Det er den danske afdeling af den kristne nødhjælpsorganisation International Aid Services, der har startet specialskolen for udviklingshæmmede i Somalilands hovedstad, Hargeisa, skriver bladet Udfordringen.

Med støtte fra Danida og EU har over 500 børn gennemgået skolens fem trin, og cirka 10 procent er så "normale", at de nu er overført til almindelige grundskoler. Andre er henvist til andre institutioner.

Hargeisa School of Special Needs er den eneste af sin slags i hele Somaliland, og nu vil man altså sprede den gode ide til andre egne af det fattige land.

Bosted frygter for lovbrud

Et ansættelses- og vikarstop får nu personalet på bostedet Lindebjerg i Assens, hvor der bor 69 udviklingshæmmede, til at frygte for, at man ikke kan leve op til servicelovens krav til et socialpædagogisk bosted. På grund af besparelserne må daglige aktiviteter og fysisk træning nedprioriteres eller skæres væk i en sådan grad, at det er på kant med loven.

Dermed bliver Lindebjerg ifølge tillidsrepræsentant Lise MacMeeking mere et opbevaringshjem end et socialpædagogisk tilbud, for alt det, der skal give beboerne udvikling, bliver skåret ned. Forbundsformand for socialpædagogerne Kirsten Nissen opfordrer kommunen til at ændre beslutningen om ansættelsesstop på handicapområdet.

Ny håndbog: udredning, visitation og hjemmetræning

Den 1. oktober 2008 trådte et nyt regelsæt i kraft vedrørende børn og unge under 18 år, der har betydelig og varigt nedsat funktionsevne og særligt behov for hjælp og støtte efter servicelovens § 32. Ændringerne stiller nye krav til udredning og visitation, ligesom kommunerne skal tage stilling til forældres eventuelle ønsker om at træne barnet i hjemmet.

Servicestyrelsen har udarbejdet en ny håndbog om emnet, som i den næste tid udsendes til alle kommuner i Danmark. Håndbogen kan bruges som inspiration og som opslagsværk. Håndbogen henvender sig til ledere, sagsbehandlere og andre fagpersoner i kommunerne.

På www.servicestyrelsen.dk kan man hente en PDF-udgave af håndbogen.

Kommunekredse

LANDSFORENINGEN LEV:

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSFORMAND:

Sytter Kristensen
Tlf. 5927 7323, fax 5920 9652
e-mail: sk@lev.dk

NÆSTFORMAND

Kitt Boel
Tlf. 8628 0925
e-mail: koltvej_35@adslhome.dk

LEV-BLADET:

Nr. 7/57. årgang 2008
ISSN: 0902-6088

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt
Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International
NSR – Nordisk Samarbejdsråd

LANDSKONTOR:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
Telefon: 3635 9696
E-mail: lev@lev.dk
Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONTID:

Mandag til torsdag: 9.00-16.00
Fredag: 9.00-13.00
GIRO:

5 49 00 06 (kontingent)
2 00 10 04 (gaver og bidrag)

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Sytter Kristensen

REDAKTION:

Arne Ditlevsen
Sytter Kristensen
Lasse Rydberg
Hans Andersen

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
Telefon: 3635 9696
Telefax: 3635 9697
E-mail: redaktion@lev.dk
Indsendte bidrag afspejler ikke
nødvendigt LEVs holdninger.

DEADLINES:

LEV 8/08 udkommer medio december
deadline 24. november 08
LEV 1/09 udkommer medio februar
deadline 21. januar 09

ANNONCEEKSPEDITION:

Damgårdvej 46, Gram
8660 Skanderborg
Tel. 8793 3788
Email: fl@flekklame.dk

OPLAG: 9.400 stk.

TRYK: Glumsø Bogtrykkeri

LAYOUT: Synergi

Telefon: 7027 9003

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag, tirsdag, onsdag:
10.00 - 12.00
Torsdag, fredag, lørdag, søndag:
Lukket
Ring 8038 0888
(LEV betaler samtalen)
E-mail: raadgivningen@lev.dk

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen
Tlf. 6445 1562
e-mail: ingrid.rasmussen@kabelmail.dk

Bornholm

Svend Pedersen
Tlf. 5695 6326
e-mail: svend_p@tiscali.dk

Billund

Kristen Haubjerg
Tlf. 7532 1119
e-mail: elsemarie.kristen@mvb.net

Brøndby/Ishøj/Vallensbæk

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Dragør-Tårnby

Alex Dufrenne
Neelsvej 5
2791 Dragør
e-mail: alex.dufrenne@mail.dk

Egedal

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail: janevillemoes@msn.com

Esbjerg/Fanø

Carl Henning Møller
Tlf. 7514 2879
e-mail: chm@kreds.lev.dk

Favrskov - Skanderborg

Jytte B Sørensen
Tlf. 8622 4631
e-mail: jytte.soerensen@kreds.lev.dk

Faxe

Henrik Sølund
e-mail: h-soelund@mail.dk

Fredensborg/Humblebæk

Michael Willenbrack
Tlf. 4848 0031
e-mail: michael.willenbrack@tdcadsl.dk

Frederiksberg

Ejvind Wilms
Tlf. 3321 7002
e-mail: ejvind.wilms@kreds.lev.dk

Frederikshavn/Læsø

Tove Nørgaard Jensen
Tlf. 9829 2186
e-mail: frugthaven10@jensen.tdcadsl.dk

Frederikssund

Astrid Schøbel
Tlf. 4738 7015
e-mail: astrid@schoebel.dk

Furesø

Sine Holm
Tlf. 4498 4454
e-mail: sine@biomerieux.dk

Fåborg/Midtfn

Ulla Stick
Tlf. 6268 1987
e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Alice Hasselgren
Tlf. 4364 6467
e-mail: alice.hasselgren@mail.dk

Høje Taastrup

Asger Høg
Tlf. 4656 3710
e-mail: ahog@tdcadsl.dk

Greve

Sten Holst
Tlf. 4390 3306
e-mail: sten.holst@mail.dk.

Gribskov

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Guldborgsund

Hardy Høj
Tlf. 5470 4423
e-mail: hardy.hoej@kreds.lev.dk

Haderslev

Solvej Laugesen
Tlf. 7484 1665
e-mail: solvej@dlgmail.dk

Halsnæs

Rita Simonsen
Tlf. 4971 9471
e-mail: ritas@os.dk

Hedensted/Horsens

Mikael Bisted
Tlf. 7568 1227
e-mail: stened@mail.dk

Helsingør

Jacob Svendsen
Tlf. 4922 6162
e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Jane Christensen
Tlf. 4444 0164
e-mail: janes@paradis.dk

Herning/Ringkøbing/Skjern

Inge-Lise Pilgaard
Tlf. 9719 1910
e-mail: inge-lise.pilgaard@kreds.lev.dk

Hillerød/Allerød

Dorthe Kann
Tlf. 4826 1050
e-mail: kannrose@post8.tele.dk

Hjørring/Brønderslev/Jammerbugt

Fridolin Laager
Tlf. 9847 9116
e-mail: laager@mail.dk

Holbæk

Morten Løvschall
Tlf. 5917 3917
e-mail: morten@lovschall.name

Holstebro

Jørgen Bloch Lauritsen
Tlf. 9749 1629
e-mail: bloch@adslhome.dk

Hvidovre

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Hørsholm

Flemming Sundt
Tlf. 4586 1707
e-mail: connie@poulsen.mail.dk

Ikast-Brande

Tove Carlson
Tlf. 9725 2058
e-mail: mail@t-carlson.dk

Kalundborg

Pia Schmidt
Tlf. 2012 3383
e-mail: pl@schmidt.mail.dk

Kolding

Grethe Blond
Tlf. 7551 8263
e-mail: hcb220238@mail.tele.dk

København

Steen Stavngaard
Tlf. 3646 3783
e-mail: ss@sankt-anna.dk

Køge

Frank Poulsen
e-mail: lev.frank-poulsen@mail.dk

Lejre

Bjørn Lykke Sørensen
Tlf. 4648 0976
e-mail: lykke.soerensen@privat.dk

Lemvig

Anette Broe Henriksen
Tlf. 9782 2768
e-mail: anette.broe@kreds.lev.dk

Lolland

Ilse Danneskjold-Samsøe
Tlf. 5494 4102
e-mail: ilse@ollingsoe.dk

Mariager Fjord/ Vesthimmerland/Rebild

Ella Holm Hansen
e-mail: eh@ellaholmhansen.dk

Morsø

Lone Øst
Tlf. 9776 4698
e-mail: zenofexxx@sol.dk

Nyborg/Kerteminde

Laurits Nielsen
Tlf. 6534 1509
e-mail: lauhed@mail.dk

Næstved

Laëtitia Taylor
Tlf. 2349 1131
e-mail: laetitiataylor@yahoo.dk

Odder/Samsø

Finn Thrantum
Tlf. 2177 1622
e-mail: finnthrantum@ofir.dk

Odense

Flemming Larsen
Tlf. 6616 7203
e-mail: bml@hkhandel-net.dk

Odsherred

Bjarne Milandt Petersen
Tlf. 5993 0798
e-mail: bmilan@nyka.dk

Randers

Preben Schmidt
Tlf. 8640 2217
e-mail: preben@achtonschmidt.dk

Ringsted

Mona Williams
Tlf. 5764 3584
e-mail: williamsz@ofir.dk

Roskilde

John Møller
Tlf. 4632 7632
e-mail: john_moller1@msn.com

Rudersdal

Claus T. Hansen
e-mail: cth@cubizz.com

Rødovre

Irene Schimmell
Tlf. 3670 6492

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: jagachristensen@hotmail.com

Skive

Inge Vibeke Hahn
Tlf. 9753 5727

Slagelse/Sorø

Niels Gerner
Tlf. 5852 6320
e-mail: kirsten@gerner.dk

Solrød

Ove John Nielsen
Tlf. 5614 2133
email: ojn@privat.dk

Stevns

Susanne K. Pedersen
Tlf. 5650 4315
e-mail: sanand@mail.dk

Struer

Palle Olsen
Tlf. 9785 3815
e-mail: palle.olsen@kreds.lev.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Kathryn Jørgensen
Tlf. 7444 2104
e-mail: kathryn@post.tele.dk

Thisted

Vakant

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ellen Højberg
Tlf. 7524 1260
e-mail: hoejberg@tele2adsl.dk

Vejen

Finn Nygaard
Tlf. 7552 4740
e-mail: finn@asbovej.dk

Vejle

Kirsten Sørensen
Tlf. 7573 5809
e-mail: ksorensen@stofanet.dk

Viborg

Henning Hansen
Tlf. 8669 9797

Vordingborg

Sven Ove Hansen
Tlf. 55814967
e-mail: sven.ove.hansen@kreds.lev.dk

Ærø

Vakant

Åbenrå

Magny Jønch
Tlf. 7452 6472
e-mail: magnyjonch@webspeed.dk

Ålborg

Annette Andreasen
Tlf. 9814 4714
e-mail: a.andreasen@home3.gvdnet.dk

Århus/Norrdjurs/Syddjurs

Jan Kristensen
Tlf. 8628 0925
e-mail: jankr@dadlnet.dk

Angelmanforeningen i Danmark

Lars Bo Warnisch
Tlf. 2224 8773
e-mail:
angelmanforeningen@gmail.com
www.angelman.dk

Cri du Chat Foreningen

Birthe Villani
Tlf. 8611 8887
e-mail: villani@mail1.stofanet.dk
www.criduchat.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.danskdbf.dk

Dansk Forening for Tuberøs Sclerose

Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tuberoessclerose.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 3512 5125
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Foreningen Handicappede Børn Uden Diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 4465 8384
e-mail: grevinge@ab-bolignet.dk
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Claus Jørgensen
Tlf. 4018 4050
e-mail: georgsholm@mail.dk
www.rubinstein-taybi.dk

UniqueDanmark

Dorte Vestergren Møller
e-mail: dorte@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Ove Nielsen
Tlf. 9235 2166
e-mail: info@klokkebjerg.dk
www.kh.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Brita Mannick Laursen
Tlf. 9749 6688
e-mail: ulbrit@tele.dk
downssyndrom@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Helle Hjalgrim
Tlf. 4448 5808
e-mail: helle.hjalgrim@dadlnet.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Michael Lauridsen
Tlf. 6441 5391
e-mail: williamssyndrom@mail.dk
www.williams-syndrom.dk

LUMA – Landsforeningen der arbejder for Udviklingshæmmede Med Autisme

Henrik Sloth
Tlf. 6453 0697
e-mail: luma@lumaweb.dk
www.lumaweb.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Børge Troelsen
Tlf. 8629 2141, Fax 8629 2191
e-mail: b.troelsen@email.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotos.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Winnie Pedersen
Tlf. 7020 2053
e-mail: post@rett.dk
www.rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lisbeth Jensen
Tlf. 7572 4688, Fax 7572 4633
e-mail: ulf@ulf-web.dk
www.ulf-web.dk

KNUS

Lene Bang Larsen
Tlf. 3649 0899
e-mail: lene@knus.nu
www.knus.nu

Copyright:

LEV må gerne kopieres og på anden måde anvendes, hvis kilden tydeligt angives.
Et eksemplar af den pågældende publikation bedes tilsendt LEVs redaktion.
ISSN 0902-6088

ANNONCE

ANNONCE

**Ekstra fordele
med HANDI
forsikringer**

Det handler jo bare om at leve livet

LEV og Codan har sammen udviklet en række forsikringer, der er specielt tilpasset handicappedes og udviklingshæmmedes behov. Vi kalder dem HANDI forsikringer. Du får f.eks. med HANDI hændelsesforsikring en række fordele i forhold til andre ulykkesforsikringer.

Blandt andet dækning af brilleskader, tandskader og knoglebrud, og så kræves der ingen helbredsoplysninger.

Ring nu til LEV og hør mere om alle HANDI forsikringerne, og hvordan vi hjælper dig med at forsikre det liv, du lever.

Ring 36 35 96 40
og få et tilbud

Al henvendelse til:
Landsforeningen LEV
Kløverprisvej 10 B
2650 Hvidovre
Tlf. 3635 9696